

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Освітня програма	8730 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

23.04.2024 р.

Справа № 0622/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Голуб Олександр Андрійович – головуючий,
Гасюк Іван Михайлович,
Дмитрів Григорій Степанович,
Запотоцький Сергій Петрович,
Заячук Мирослав Дмитрович,
Максименко Надія Василівна,
Мудрак Олександр Васильович,
Погребняк Володимир Григорович,
Сірук Ірина Миколаївна,
Сонько Сергій Петрович,
Трохимчук Андрій Дмитрович,
Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

Федорчук Іван Вікторович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	8730
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 12, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Метою підготовки фахівців освітнього ступеня “бакалавр” відповідно до заявленої освітньо-професійної програми 2021 року зі змінами від 01.06.2022 і 28.04.2023 (<https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/opr-ekologhna-bakalavr-21-23.pdf>) та інтегральної компетентності, визначеної діючим стандартом вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 101 “Екологія” (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1.pdf>) є - підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, які здатні розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні екологічні проблеми, що характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та передбачають застосування певних теорій і методів природничих наук. Зазначена мета добре узгоджується зі стратегією розвитку та моделлю поведінки К-ПНУ, яку сформульовано в Стратегії розвитку ЗВО на 2020-2030 рр. - освітня діяльність університету відповідно до потреб суспільства в умовах, які постійно змінюються. Також не спостерігається розбіжностей між метою ОП та місією, візією та цінностями університету (<https://drive.google.com/file/d/1Wnu9Sjiybwlgd8JDcM2XuTVgPcksKbC4/view>). ОП декларує, що особливістю її реалізації є збалансований процес набуття здобувачами вищої освіти компетентностей з управління природоохоронною діяльністю, забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку суспільства. Така позиція щодо особливості ОП задовільно корелює із концептуальними засадами стратегії розвитку - сприяння сталому розвитку суспільства в умовах тісної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу та наукової діяльності з урахуванням інтеграції з ринком праці.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Цілі і програмні результати навчання за ОП визначені відповідно до вимог стандарту вищої освіти. Тісна багаторічна співпраця з основними стейкхолдерами дозволила сформулювати додаткові (порівняно зі стандартом) спеціальні компетентності СК 14 і 15, а також програмні результати навчання - ПРН 26-28. В основу теоретичного обґрунтування доцільності розширення обсягу СК і ПРН покладено необхідність набуття випускниками ОП екологічних знань і вмінь аналітичного оцінювання рівнів екологічної безпеки для людини й об'єктів НПС як в умовах виробництва, так і в процесах діяльності суб'єктів природоохоронного законодавства з особливим статусом. Стейкхолдери обізнані з особливостями ОП, її метою та ПРН, які необхідні для подальшої успішної практичної діяльності (протокол засідання кафедри №14 від 10.11.2022 (<https://office.naqa.gov.ua/4e5046d7-0715-4591-bd54-037138febef0>), відгуки та рецензії на проєкт ОПП (<https://biolog.kpnu.edu.ua/obhovorennya-op/>). Основні стейкхолдери – директор НПП “Подільські Товтри” Руслан Якубаш, а також заступником генерального директора КП “Міськтепловодоенергія” Олексій Сікора є випускниками ОП, які постійно залучаються до процесів перегляду та вдосконалення ОП. Також враховуються пропозиції студентів, що відображено у протоколі засідання кафедри №8 від 09.11.2023. Загалом зміни в ОП 2021 року, а також подані протоколи засідань кафедри підтверджують той факт, що представники академічного середовища ЗВО також залучаються як стейкхолдери до процесу оновлення, перегляду та вдосконалення освітньо-професійної програми. Рецензії на проєкти ОП висвітлюються у відкритому доступі на сторінці сайту кафедри

(<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/66756>). Проте напрацьовано рекомендацію, що сприятиме розвитку цієї практики - об'єднувати пропозиції, висловлені в процесі обговорення, та стан їх реалізації в окремий документ.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Особливість поданої на акредитацію ОП чітко визначається галузевим і регіональним контекстом з урахуванням аналітичної складової процесів оцінювання та збереження стану довкілля. Представники роботодавців підтвердили, що вони готові брати (за наявності вакансій) на роботи випускників-екологів К-ПНУ, так як цілі та зміст ОП, якість підготовки випускників, рівень їх знань і вмій відповідає сучасним вимогам ринку праці. Серед вітчизняних закладів використовувався досвід аналогічних програм ЗВО: Одеський державний екологічний університет, Тернопільський національний педагогічний університет, Хмельницький національний університет, Національний університет «Львівська політехніка». Аналізували переліки освітніх компонент (обов'язкових і вибіркових), структурно-логічну схему, особливості ОП, унікальність й шляхи досягнення мети навчання, специфіку регіональних аспектів. За результатами такого аналізу розширено перелік обов'язкових ОК - Агроекологія, Ландшафтна екологія та геоінформаційні системи. Впроваджено досвід використання комп'ютерних технологій, у тому числі і для екологічного моделювання (програмне забезпечення Pix4D для дрона DJI GO «Phantom», Quantum GIS основна + плагіни, ArcGIS, додаток для мобільних пристроїв iNaturalist, тощо). Досвід закордонних ЗВО вивчався у Люблінському університеті природничих наук (<https://up.lublin.pl/>), в тому числі і під час стажування, запозичено наступні практики: у вибіркову дисципліну «Біоіндикація» було додано тему «Практичне застосування методології біотестування» та оновлену тему практичного заняття «Оцінка стабільності розвитку деревних рослин за рівнем асиметрії морфологічних структур». Також, було враховано досвід Краківського аграрного університету (<https://urk.edu.pl>) та Варшавського університету природничих наук (www.sggw.pl) факультет сільського господарства та екології <https://syllabus.sggw.edu.pl/pl/1/20/3/4/40>, а саме проаналізовано силабуси навчальних дисциплін та внесені відповідні зміни у освітні компоненти ОП «Екологія» (Агроекологія, Заповідна справа, Природні ресурси та економіка природокористування, Екобіотехнологія тощо) – оновлено теми лекційних занять. Варто зазначити багаторічне, системне, широке залучення представників академічної та професійної спільноти до процесів визначення цілей ОП та її удосконалення. Зокрема, представники кафедри біології та екології К-ПНУ беруть участі в роботі ГО «Міжнародна асоціація екологів університетів», Асоціації професіоналів-екологів РАЕВ, а також у процесі організації та проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Подільські читання».

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОП, що акредитується має відповідність вимогам Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського освітнього рівня вищої освіти за спеціальністю 101 - «Екологія» (затвердженого наказом МОН №1076 від 04.10.2018)). Зокрема, визначені Стандартом ПРО1-25 повною мірою реалізуються обов'язковими освітніми компонентами, передбаченими для опанування здобувачами за цією ОП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, обсяг вибіркових ОК складає 60 кредитів ЄКТС (25% відповідно), що відповідає Державному стандарту для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Аналіз змісту ОК загалом відповідає предметній галузі. Випускникам ОП «Екологія», присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр з екології», що відповідає шостому рівню НРК України.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

За структурою ОП обов'язкові компоненти та практична підготовка – 180 (75%) кредитів ЄКТС, варіативна – 60 (25%) відповідно. Освітні компоненти взаємопов'язані структурою, основною метою якої є відображення процесу посеместрового забезпечення досягнення ПРН. Логіку схематичної побудови освітньо-професійної програми (тут -

ОПП) відображено у вигляді матриць відповідності: загальних і фахових компетентностей освітнім компонентам і ПРН освітнім компонентам (розділ 4 і 5 ОПП відповідно). Кожен ПРН охоплений змістом ОП. Проведений аналіз навчального плану та ОПП 2021 року (зі змінами), дозволив підтвердити актуальність інформації щодо змісту навчання фахівців за цією ОП відповідно до відомостей про самооцінювання. Розглянуто індивідуальні навчальні плани здобувачів різних років вступу, факт присутності освітніх компонентів у формі та обсязі відповідно до ОП 2020 та 2021 – підтверджено. Аналіз робочих навчальних програм обов'язкових ОК дозволив підтвердити відповідність змісту ОК візуалізованим в ОП матрицям відповідності (розділ ОПП 4, 5). Серед питань, які виникли під час аналізу ОПП - неможливість встановити логіку посеместрового розміщення ОК без аналізу пререквізитів даних дисциплін, вказаних у робочих навчальних програмах. Тому рекомендується у проєкті ОП 2024 забезпечити чітку відповідність між пре- і постреквізитами вивчення цього ОК і його місцем у логічній структурі підготовки.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Передбачені ОП обов'язкові освітні компоненти мають чітку відповідність цілям ОП. Опис предметної області спеціальності 101, наведений у затвердженому Стандарті ВО має значну кореляцію зі змістом поданої на акредитацію ОП. Зміст ОП чітко структуровано: освітні компоненти, що формують загальнонаукові, мовні та універсальні компетентності фахівця-еколога; освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності; вибіркові освітні компоненти. Така структуризація дозволяє набути необхідних обов'язкових компетентностей і розширити їх, а також, забезпечити досягнення належного рівня компетентностей випускників ОП відповідно таких складових теоретичного змісту предметної області: поняття (ОК 1-3, 5, 10, 11), концепції (ОК 4, 6-9, 35), принципи природничих наук (ОК 12-16, 25, 33), охорона навколишнього середовища, збереження та раціональне використання природних ресурсів (ОК 17-24, 34). Проте варто звернути увагу на невідповідність ПРН, які набувають здобувачі вищої освіти, тим видам економічної діяльності (назвам професійних робіт), до роботи за якими підготовлений бакалавр, і які зазначені в ОП, зокрема: інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду та інженер з техногенно-екологічної безпеки. За даними сайту (<https://jobs.ua/dkhp/articles-3059>, <https://jobs.ua/dkhp/articles-3042>) ці первинні посади є затребуваними в галузі цивільної безпеки, проте даною ОП не передбачено ЗК, СК та ПРН, а також відповідної практичної підготовки для забезпечення даного виду економічної діяльності випускника - фахівця у галузі цивільної безпеки.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

К-ПНУ повною мірою забезпечує можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів за рахунок вибіркових освітніх компонентів (ВОК). Принципи вільного вибору здобувачами всіх рівнів вищої освіти ВОК зазначені у Положенні про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTcALtRbcQA86/view>). Відповідно до розділу 7 цього документу індивідуальна освітня траєкторія, сформована вибором ВОКів має становити не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідної ОП. Процедура вибору визначена у Положенні про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в К-ПНУ (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1yeurp5-eknPm2Yf18RXGYZjZPlKnfq310/view>). Процедура вибору дисциплін за поданою на акредитацію ОП (60 кредитів) включає такі етапи: 1) формування загальноуніверситетських каталогів ВОК; 2) ознайомлення здобувачів (керівництво деканату, гарант ОП, куратори); 3) оприлюднення каталогів на сайті закладу та в системі Moodle; 4) заповнення гугл-форм на вибір ВОКів; 5) формування груп і внесення ВОКів до індивідуальних планів здобувачів. Аналіз індивідуальних планів здобувачів свідчить про власноручне внесення обраних ВОКів. Процедура вибору ВОКів є дійсно широкою. Здобувачі практично необмежені власному виборі. Під час онлайн зустрічі здобувачі освіти підтвердили факт обізнаності з процедурою вибору дисциплін. Студенти, зокрема, зазначили, що також здобувачі можуть альтернативно обрати ВОК з каталогів інших структурних підрозділів, проте запис на курс буде тільки за умови формування мінімально доцільної групи (проте є виключення з цього правила для малочисельних спеціальностей, до яких на жаль відноситься й екологія). Варто зазначити, що формування індивідуальної освітньої траєкторії в К-ПНУ не обмежується процесом вибору дисциплін. Здобувачі вільні в процесах вибору місця проходження практики, тематики курсових робіт, випускних кваліфікаційних робіт тощо.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка здобувачів ОП в К-ПНУ є безумовно її сильною стороною. Відповідно до навчального плану, здобувачі ОП проходять такі види практик: «Загальноекологічна навчальна» - 2 семестр, 4,5 кредити ЄКТС; «Ландшафтна практика (навчальна)» - 4 семестр 4,5 кредити; «Виробнича практика із заповідної справи» - 6 семестр, 6 кредитів; «Виробнича переддипломна практика» - 8 семестр, 6 кредитів. Є затверджена наскрізна програма практичної підготовки (<https://biolog.kpnu.edu.ua/praktyka-2/>). Загальний обсяг практичної підготовки є значним - 21 кредит ЄКТС (обсяг практичної підготовки переважної більшості аналогічних програм складає в середньому 15 кредитів ЄКТС). Обґрунтування сильної практичної підготовки як сильної сторони ОП полягає у тому, що практики за сутністю, змістом та обсягом забезпечують ПРН відповідно до особливостей та унікальності поданої на акредитацію ОП. У якості зауваження за результатами аналізу змісту та форми наданих документів - відсутність відображення результатів захисту звітів на титульних аркушах, проте в щоденниках уся необхідна інформація присутня. Організація та реалізація практик здійснюється відповідно до угод з роботодавцями про проходження практик. Варіативність баз практичної підготовки є в цілому достатньою. Також здобувачі є вільними у визначенні власних об'єктів практичної підготовки. Це було фактично підтверджено під час зустрічі з фокус-групою студентів. Стейкхолдери підтвердили участь організацій, які вони представляють, у практичній підготовці здобувачів за поданою на акредитацію ОП.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

НПП приділяють належну увагу формуванню soft skills у здобувачів ОП. Набуття soft skills забезпечується під час опанування освітніх компонентів, проходження практик, виконання етапів підготовки та захисту курсових, кваліфікаційних робіт тощо. Формуванню soft skills сприяють також сучасні методи навчання (презентації, робота у команді, комунікативність). НПП акцентують увагу на методах навчання, які вони використовують для розвитку м'яких навичок. Елементи командної роботи застосовуються під час виконання практичних і лабораторних робіт, підготовки доповідей та презентацій результатів практик. Безумовно впливає на набуття соціальних навичок відвідування тренінгів, що проводяться у ЗВО, періодичних зустрічей із роботодавцями.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня за ОП "Екологія" зі спеціальності 101 "Екологія" професійний стандарт станом на сьогодні відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Розподіл обсягів ОП за кредитним розміром освітніх компонентів, згідно з її структурно-логічною схемою, є реалістичним. Мінімальний обсяг ОК складає 3 кредити ЄКТС, максимальний - 6 кредитів для односеместрового курсу. Загальний обсяг ОП, обсяг обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів відповідає вимогам Стандарту ВО та фактичному навантаженню бакалаврів. Аудиторна складова освітніх компонентів для ОП як правило становить від 33%. Під час проведення онлайн зустрічі зі здобувачами освіти зі слів встановлено факти достатності аудиторного навантаження, реалістичних обсягів самостійної роботи та загалом комфортності навчання. Контроль за рівнем навантаженості студентів (не рідше 2 разів на рік), здійснюється під час аналізу результатів анкетування та складання бакалаврами модульних і семестрових контролів на засіданнях випускової кафедри та вченої ради природничо-економічного факультету, проте наявні анкети не містять чітких питань щодо оцінювання рівня фактичного навантаження здобувачів. Про системне обговорення результатів свідчать витяги з протоколів засідання кафедри біології та екології (<https://office.naqa.gov.ua/e2f817be-2efb-40a1-8aba-c843bdf69776>, <https://office.naqa.gov.ua/302e0267-871e-4171-965f-8ac305e30dof>). Питання фактичного навантаження здобувачів є одним з ключових у процесах аналізу ефективності організації навчального процесу, тому рекомендується включити чіткі та зрозумілі питання з адекватності навантаження та достатності обсягів аудиторної та самостійної роботи за ОК в систему опитування здобувачів К-ПНУ.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

На сьогодні немає прикладів здійснення підготовки за дуальною формою освіти за цією ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Архівна інформація про вступ на навчання та правила прийому в 2023 році подана на офіційному веб-сайті «К-ПНУ» (<https://vstup.kpnu.edu.ua/pravyula-pryjomu/>). Вони розроблені Приймальною комісією відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти 2023 р. (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya-2023/umovi-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-2023-roku>). Інформація оприлюднена у вільному доступі, не містить дискримінаційних положень, чітка та зрозуміла для сприйняття вступниками. Вступ здійснюється на конкурсних засадах на основі національного мультипредметного тесту 2022-2023 р. з відповідними ваговими коефіцієнтами або ЗНО 2020-2021 р., а також розгляду мотиваційних листів. Методичні рекомендації з написання мотиваційних листів були розміщені заздалегідь для загального доступу та ознайомлення на вебсайті К-ПНУ (<https://vstup.kpnu.edu.ua/motyvatsijnyj-lyst>). У зв'язку з відсутністю набору абітурієнтів на перший курс, вказані вище правила не застосовувались. Проте, як повідомив відповідальний секретар приймальної комісії, сформовані комісії з розгляду мотиваційних листів обов'язково включали гаранта ОП.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

За Стандартом вищої освіти (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1.pdf>), університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС для осіб, які вступають на

базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») і на базі ступеня «фаховий молодший бакалавр». Під час акредитації подібних випадків не встановлено. Згідно з Правилами прийому 2023 можливий прийом осіб, які не менше одного року здобувають ступінь вищої освіти і виконують у повному обсязі навчальний план або які здобули ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, для здобуття ступеня бакалавра за іншою спеціальністю (спеціалізацією, напрямом підготовки). Для прийому таких осіб К-ПНУ сформовано небюджетні пропозиції. У 2023 році було здійснено набір на вакантні ліцензійні місця 2-го курсу осіб, що вступали на основі раніше здобутої вищої освіти на небюджетні пропозиції. Так загальний контингент, згідно відомостей про самооцінювання складає 12 осіб, з яких 9 прийнято на 2-ий курс. Вступ таких осіб здійснювався на основі документу про раніше здобуту вищу освіту за іншою спеціальністю та вступного екзамену відповідно до додатку 7 Правил прийому 2023 (<https://vstup.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/dodatok-7-dobir-na-osnovi-vo-zimnamu.pdf>). Форма вступного екзамену - тест з біології. Програма вступного екзамену (https://drive.google.com/file/d/i1QVQ1Sned5PYDh-5I7MXABQUXZicv_dL/view) затверджена у встановленому порядку від 26.04.2023. Варто зазначити, що вибір предмету для вступного іспиту відповідно до затверджених МОН України Правил прийому є виключною автономією ЗВО. З огляду на перелік обов'язкових ОК, що вивчаються на першому році навчання особами, які вступають на повний термін навчання (3 роки 10 місяців) - Вступ до спеціальності, Хімія, Основи екології та неоекологія, Метеорологія та кліматологія, Ландшафтна екологія та ГІС, Фізика та ін., не повною мірою відображаються переліком питань, охоплених Програмою вступного екзамену з біології. Відповідно сформовано рекомендацію - урахувати особливості ОП під час формування Програми вступного іспиту прийому 2024 року.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лисабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В К-ПНУ розроблено та впроваджено процедури визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО, це висвітлено в положеннях: Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу К-ПНУ (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1loCd22OHJF-z9v5NxyRQgoMNVrDha8KI/view>), Положення про екзамен і заліки та порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її ліквідації при переведенні, вступі та поновленні студентів на навчання до К-ПНУ (https://drive.google.com/file/d/1RLYvBwoEb7NFW8ikmHv5-VpzlOw3_04y/view), Положення про порядок перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти в межах академічної мобільності в К-ПНУ (https://drive.google.com/file/d/1xHhdBjdRj2oHJKBOxoeDbzTIV_RSVQF3/view), Порядок визнання в К-ПНУ документів про середню, середню професійну, професійну освіту, виданих навчальними закладами інших держав (https://drive.google.com/file/d/1nwsedr5bK6Fx_jgkM52MoPhiRDzH8iiH/view), Порядок визнання в К-ПНУ ступенів вищої освіти, здобутих в іноземних закладах вищої освіти (<https://drive.google.com/file/d/1X6BZ9e2yfa8FOjSyRwFIKKeeljPR3yJP/view>). Здобувач ВО має змогу отримати необхідну інформацію на офіційному вебсайті університету (<https://inter.kpnu.edu.ua/uk/akademichna-mobilnist/>). Визнання результатів навчання здійснюється на основі Європейської кредитно-трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Як зазначила керівниця відділу фандрейзингу в університеті є багато прикладів міжнародної співпраці. Проте, це переважно стосується викладачів. В К-ПНУ шукають шляхи покращення ситуації з академічною мобільністю студентів. Наразі на ОП не було практики визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО під час академічної мобільності.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визнання в К-ПНУ результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)» (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJpomO9FjUJumB4T/view>). У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється, зокрема, у разі їх відповідності змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо). Вищезазначений Порядок не містить дискримінуючих положень і, по суті, є доволі демократичним - дозволяє перезарахування окремих модулів, тем, занять тощо. Питання урахування результатів неформальної освіти є достатньо популяризованим, студенти є обізнаними. Силабуси ОК у розділі «Політика курсу» містять інформацію щодо зарахування таких результатів навчання. Проте під час реалізації ОПП випадків зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти, які одержані у неформальній освіті не було. Під час вивчення ОК Урбоекологія, Екотрофологія здобувачі додатково користувались ресурсами платформи Prometheus про що свідчать відповідні сертифікати (<https://biolog.kpnu.edu.ua/neformalna-informalna-osvita/>). Проте із заявами з проханням про визнання таких результатів навчання не зверталися.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

ОП "Екологія" відповідає заявленим цілям, а методи та форми навчання і викладання орієнтовані на досягнення програмних результатів навчання (ПРН). Розміщення силабусів та робочих програм Навчальні дисципліни – Кафедра біології та екології (kpnpu.edu.ua) на сайті кафедри та в системі MOODLE забезпечує доступність інформації про форми та методи навчання для всіх здобувачів. Наявність Положення про організацію освітнього процесу (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>) гарантує чітку регламентацію та контроль за всіма аспектами навчання. Результати опитування науково педагогічних працівників (НПП) і здобувачів вищої освіти у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка свідчать про загальне задоволення формами і методами навчання та викладання, які реалізують принципи академічної свободи, враховують свободу слова та творчості, реалізуються в авторських програмах з використанням сучасних освітніх та наукових тенденцій, що забезпечує їх максимальну варіативність. Для забезпечення вимог студентоцентрованого підходу у К-ПНУ створені всі умови для вільного висловлення думок, вподобань, ідей та вимог здобувачів ВО, а також для незалежного вибору здобувачами ВОКів. Здобувачі ВО мають можливість самостійно формувати свою індивідуальну освітню траєкторію. Регулярно проводяться опитування здобувачів ВО щодо їх задоволеності методами навчання та викладання <https://monitoring.kpnpu.edu.ua/anketuvannia/>. Результати опитувань обговорюються на засіданнях кафедри та використовуються для покращення освітнього процесу <http://surl.li/qjodd>. У ході експертизи встановлено, що здобувачі ВО у К-ПНУ можуть вільно вибирати навчальні дисципліни <https://biolog.kpnpu.edu.ua/vybirkovinavchalni-dystsypliny-bakalavr-sylabusy/>, напрями та тематику науково-дослідної діяльності, наукового керівника, участь у наукових гуртках і проблемних групах <https://biolog.kpnpu.edu.ua/hurt-ta-pr-hr/>, бази для проходження практик, а також реалізувати академічну мобільність. Викладачі мають можливість вибирати зміст, логіку, обсяг викладу навчальної інформації та її інтерпретацію, форми та методи викладання, напрямки науково-дослідної діяльності, що відповідає їх особистим інтересам та тематиці діяльності кафедри, а також планувати професійний саморозвиток <https://biolog.kpnpu.edu.ua/sertyfikaty-ta-dovidky-pro-stazhuvannia/>.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Під час інтерв'ювання науково педагогічних працівників та здобувачів, а також вивчення документів встановлено, що інформація про освітній процес є доступною, зрозумілою для здобувачів, надається вчасно та в повному обсязі. Здобувачів інформують про освітній процес через нормативні документи, які стосуються освітнього процесу у силабусах, робочих програмах <https://biolog.kpnpu.edu.ua/navchalni-dystsypliny/> та у системі MOODLE. Завідувачем кафедри організовуються зустрічі здобувачів ВО з гарантом ОП, де надається вся необхідна інформація. Програма атестації здобувачів ВО розміщена на сайті кафедри <https://biolog.kpnpu.edu.ua/atestatsiia/>. В цілому, система інформування учасників освітнього процесу на ОП "Екологія" (бакалавр) в К-ПНУ відповідає сучасним вимогам до вищої освіти та свідчить про високий рівень організації освітнього процесу на кафедрі біології та екології.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Організація освітнього процесу на ОП «Екологія» (бакалавр) в К-ПНУ передбачає інтеграцію освітньої, наукової та виробничої діяльності, що відповідає положенням 2.3.8 та 6.5. Зміст освіти за ОП відповідає науково-дослідній роботі ЗВО та кафедри. Здобувачі ВО знайомляться з сутністю, структурою та методами організації дослідницької діяльності під час вивчення ОК "Основи наукових досліджень". Під час вивчення інших ОК, вони дізнаються про актуальні наукові проблеми в області екології, методи досліджень та навчаються працювати з обладнанням. Заняття з окремих ОК (Загальна екологія та неоекологія, Заповідна справа, тощо) проводяться у формі екскурсій у НПП "Подільські Товтри", ботанічному саді ПДУ, на виробництві <https://ecolog.kpnpu.edu.ua/ekskursiia-studentiv-kafedry-ekolohii-nahes/>. Захисти практик, курсових, кваліфікаційної роботи розвивають вміння презентувати результати науково-дослідної роботи, аргументувати, відстоювати свою позицію <https://biolog.kpnpu.edu.ua/nauk-rob-zi-stud/>. Здобувачі освіти у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка є учасниками наукових конференцій, семінарів, де презентують результати наукової діяльності <https://ecolog.kpnpu.edu.ua/studentskafkonferentsiia/>. К-ПНУ має належне матеріально-технічне забезпечення для проведення науково-дослідної роботи <https://biolog.kpnpu.edu.ua/lab/>, а також співпрацює з різними науковими та виробничими установами, що сприяє розвитку наукового потенціалу здобувачів вищої освіти. Таким чином, К-ПНУ активно інтегрує освітню, наукову та виробничу діяльність, що сприяє розвитку компетентностей здобувачів ВО у сфері наукових досліджень.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Зміст ОК ОП оновлюється з урахуванням інноваційних досягнень вітчизняної та світової науки в галузі екології. Зміни вносяться до початку навчального року з урахуванням наукових інтересів здобувачів ВО. Оновлення ОП та змісту ОК відбувається з урахуванням змін в нормативних документах, науковому і професійному полі, ринку освітніх послуг та ринку праці. Для підвищення показників якості підготовки здобувачів ВО в К-ПНУ впроваджуються сучасні європейські методика та технології, що є результатом запрошення гостьових фахівців-лекторів, підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу (НПП) на базі вітчизняних та зарубіжних академічних установ та закладів вищої освіти (ЗВО), науково-педагогічного стажування НПП за кордоном <https://biolog.kpnpu.edu.ua/sertyfikaty-ta-dovidky-pro-stazhuvannia/>. Оновлення змісту ОК в К-ПНУ відбувається шляхом внесення відповідних змін до робочих програм ОК, текстів лекцій, планів практичних, лабораторних занять,

зокрема з урахуванням наукових досягнень НПП <https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/ook-17-monitoringh-dovkillia-sylabus-2.pdf> та здобувачів ВО.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація є однією з цілей Стратегії розвитку К-ПНУ. Аналіз відомостей про самооцінювання ОП та експертний аналіз показали, що процеси інтернаціоналізації регламентовані низкою нормативних документів, що відповідають сучасним стандартам освіти (<https://kpnu.edu.ua/publicna-informatsiia/>; <http://surl.li/ltfyx>). У К-ПНУ відділ міжнародних зв'язків координує процеси інноваційної діяльності ЗВО та поширює інформацію про можливості мобільності студентів та науково педагогічних працівників <https://inter.kpnu.edu.ua/uk/>. Під час інтерв'ювання здобувачі підтвердили, що мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів <https://library.kpnu.edu.ua>.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка регламентуються Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view). На ОП розроблена чітка система контрольних заходів та зрозумілі критерії оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти, що представлені у силабусах, робочих програмах ОК, оприлюднюються на сайті кафедри <https://biolog.kpnu.edu.ua/navchalni-dystypliny/>, у середовищі MOODLE та доводиться до відома здобувачів ВО на початку опанування ОК. Поточний контроль здійснюють НПП під час навчальних занять шляхом усного опитування, тестування, письмових самостійних робіт, захисту робіт, проєктів. Форми поточного контролю з ОК визначають силабуси та робочі програми, які є доступними у середовищі MOODLE і на сайті кафедри <https://biolog.kpnu.edu.ua/navchalni-dystypliny/>). Навчальні досягнення здобувачів ВО під час занять (поточний контроль) оцінюються за 12-бальною шкалою. Модульний контроль здійснюється після виконання поточних завдань з дисципліни. Підсумковий контроль з навчальної дисципліни є завершальним етапом перевірки досягнення здобувачами ВО ПРН і проходить у формі заліків або семестрових екзаменів. Кожен ОК оцінюється в цілому за 100-бальною шкалою. Форми підсумкового контролю визначені ОП та навчальним планом. Форми контролю, критеріїв та особливості процесу оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти регламентуються положеннями: <http://surl.li/hwbb>, <http://surl.li/aglwm>, <http://surl.li/boqhd>. Атестація є завершальним етапом навчання на ОП та здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи здобувачами. З метою з'ясування зрозумілості критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачам ВО практикується опитування здобувачів ВО через анкетування <https://monitoring.kpnu.edu.ua/anketuvannia/>. У ході експертизи експертна група ознайомила з порядком інформування здобувачів ВО про форми контрольних заходів та критерії оцінювання, що регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в К-ПНУ <http://surl.li/hwbb>, Положенням про екзамени і заліки, порядок перерахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її складання при переведенні, вступі та поновленні здобувачів вищої освіти на навчання до К-ПНУ <http://surl.li/aglwm> та ін.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Здобувачі ВО ОП «Екологія» бакалаврського рівня проходять атестацію у формі захисту кваліфікаційної роботи, що відповідає вимогам стандарту вищої освіти України за спеціальністю 101 «Екологія». Захист кваліфікаційної роботи відбувається відкрито на засіданні екзаменаційної комісії. На ньому обов'язково мають бути присутні всі члени комісії, включаючи голову. Строк і тривалість атестації визначаються графіком освітнього процесу та нормативно-правовими документами К-ПНУ. До них належать: Положення про атестацію та організацію роботи екзаменаційної комісії <http://surl.li/kqzal>, Порядок проведення атестації здобувачів ВО із застосуваннями дистанційних технологій навчання <https://drive.google.com/file/d/1-2YKbVhA9kOPuK5oskjpgwxBd1BazHmnA/view> та Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти в К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHpAnrAmFADtNQWYUjJny-R/view>.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО процедура контрольних заходів регулюється цілим рядом Положень, які доступні на вебсайті університету у рубриці «Публічна інформація» <https://kpnpu.edu.ua/publiczna-informatsiia>. Форми контролю, процедура оцінювання, шкала, критерії оцінювання з кожного ОК розміщені у силабусах і робочих програмах, розміщених на сайті кафедри <https://biolog.kpnpu.edu.ua/navchalni%20dystsypliny>, <https://biolog.kpnpu.edu.ua/praktyka-2>). Після завершення усіх форм семестрового контролю формується узагальнений рейтинг здобувачів ВО <https://pef.kpnpu.edu.ua/rejtynh-studentiv/>. Одним із ключових принципів організації освітнього процесу в К-ПНУ, чітко визначеним у Положенні про організацію освітнього процесу <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view> є прозорість та неупередженість оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти з'ясовано, що їм постійно нагадують про важливість чесності та відповідальності під час навчання, а також що рівень їх поінформованості щодо контрольних заходів і критеріїв оцінювання знань є достатнім. Здобувачам надається можливість оскаржити результати, з якими вони не згодні. Процедура запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій визначена відповідним положенням <http://surl.li/eqzap>. Опитування здобувачів показало, що їм надається можливість повторного проходження поточних контрольних заходів викладачами відповідних дисциплін; студенти та студентське самоврядування позитивно оцінюють об'єктивність екзаменаторів. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти підтверджено, що випадків оскарження процедури і результатів контрольних заходів на ОП не було. Згідно з правилами К-ПНУ, здобувачі, які не склали екзамен, можуть його пересклати до початку наступного семестру. Перший раз екзамен приймає викладач, а другий - комісія, створена заканом (Положення про організацію освітнього процесу в К-ПНУ <http://surl.li/hwbb>; Положення про екзамені і заліки, порядок перерахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її складання при переведенні, вступі та поновленні здобувачів вищої освіти на навчання до К-ПНУ https://drive.google.com/file/d/1RLYvBwoEb7NFW8ikmHv5-VpzlOw3_o4y/view). Здобувачі, які не захистили кваліфікаційну роботу або отримали незадовільну оцінку, можуть пересклати її протягом 3-х років після відрахування з університету, відповідно до Положення про атестацію та організацію роботи екзаменаційної комісії в К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/1tHg3tKyuslq2GClBk5ZDIUbsWKxQ42dr/view>. За час існування ОП не було випадків повторного проходження атестації здобувачами ВО. Процес та результати контрольних заходів, а також розгляд апеляційних скарг щодо цих результатів, регулюються пунктами 9.4 та 6 Положень про організацію освітнього процесу та атестацію відповідно. На ОП не було зафіксовано жодних скарг на процедуру та результати контрольних заходів.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Основними документами, що визначають політику, стандарти і процедуру дотримання академічної доброчесності у ЗВО є: Стратегія розвитку К-ПНУ на 2020-2030 роки <http://surl.li/bkjcg>; Положення про організацію освітнього процесу в К-ПНУ <http://surl.li/hwbb>; Кодекс академічної доброчесності К-ПНУ <http://surl.li/bhnx>; Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти <http://surl.li/eqgxs>; Методичні рекомендації з перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій здобувачів вищої освіти К-ПНУ на рівень унікальності <http://surl.li/qjgxd>; Порядок перевірки рукописів, монографій, підручників, навчальних посібників на рівень унікальності <http://surl.li/eqiqk>; Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у К-ПНУ <http://surl.li/eqzap>. Розроблено процедуру виявлення академічного плагіату. Використовується програмно-технічний засіб на базі сервісу Unichek.com інтегрований у середовище MOODLE. Репозитарій кваліфікаційних робіт здобувачів формується в електронному архіві університету, де роботи розміщуються у фондах «Кваліфікаційні роботи студентів». Результати перевірки на наявність або відсутність академічного плагіату розглядаються на засіданнях кафедри. У випадку виявлення факту порушення академічної доброчесності, цю проблему розглядає та вирішує Комісія з питань академічної доброчесності <https://integrity.kpnpu.edu.ua/normativna-baza/komakadem/>. Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами, НПП, студентським самоврядуванням, гарантом ОП, адміністративним персоналом та допоміжними структурними підрозділами експерти пересвідчилася у дотриманні вимог академічної доброчесності, її популяризації, обов'язковій перевірці робіт на плагіат. Експертна група переконатися в тому, що здобувачі вищої освіти обізнані щодо поняття «академічна доброчесність». Рекомендуються продовжити практику постійного проведення тренінгів, семінарів, консультацій, на яких для учасників освітнього процесу популяризуються принципи, процедури та механізми дотримання академічної доброчесності, розкривається процедура перевірки на академічний плагіат та можливі наслідки за негативний результат такої перевірки. У ЗВО функціонує комісія з питань етики <https://integrity.kpnpu.edu.ua/normativna-baza/>, яка займається питаннями забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності та попередженням їх порушення. Зокрема, на сайті К-ПНУ є анонімне електронне анкетування щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу <http://surl.li/dwvux>. Тема «Академічна доброчесність» є складовою обов'язкової ОК «Основи наукових досліджень» <https://biolog.kpnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/oak-26-osnovy-naukovykh-doslidzhen-sylabus.pdf>. На сайті ЗВО є сторінка, що присвячена питанням академічної доброчесності <http://surl.li/qjqjw>, де НПП і здобувачі ВО можуть ознайомитися з нормативною базою та з «Буклетом з академічної доброчесності».

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

За даними табл. 2, у реалізації ОП задіяні 19 науково-педагогічних працівників, з яких 3 є докторами наук, 8 доцентами та 8 старшими викладачами, усі НПП працюють на постійній основі. Частка викладачів, що мають науковий ступінь доктора або кандидата наук та читають лекції з навчальних дисциплін за спеціальністю і працюють на постійній основі, становить 100%. З 19 осіб 57,9 % чоловіки, а 42,1 % жінки, що у цілому свідчить про дотримання принципів гендерної рівності. За аналізом зведеної інформації про викладачів (табл. 2) встановлено, що добір НПП за даною ОП вмотивований рівнем їх професіоналізму, що базується на досвіді науково-педагогічної роботи (середній стаж складає 19 р.), компетентності в предметній області (у НПП наявні стажування, спрямовані на розвиток професійних якостей та педагогічної майстерності). Так, зокрема професор кафедри Олександр Любінський пройшов підвищення кваліфікації у Державній екологічній академії післядипломної освіти та управління (Київ, 2020 р.); науково-педагогічне стажування в Університеті природничих наук у Любліні, Республіка Польща (2020 р.); взяв участь у заході «Екологічна безпека ЄС та України в контексті глобальних кліматичних змін», що був організований за сприяння ЄС в рамках реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Chair «EU Climate Leadership» (2020 р.) тощо. Він має низку грамот, дипломів і подяк <https://ecolog.kpnu.edu.ua/liubynskiy-oleksandr-ivanovych>. Професор Любінська Людмила пройшла підвищення кваліфікації в Університеті природничих наук у Любліні, Республіка Польща (2020 р.); у Міжнародній академії екології та медицини (Київ-Кам.- Под., 2021 р.); у Центрі українсько-європейського наукового співробітництва (2022 р.) тощо. Викладачі, які забезпечують реалізацію ОП і ПРН, мають відповідну академічну і професійну кваліфікацію, здійснюють необхідну роботу з навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів, публікують результати наукової діяльності в фахових виданнях, зокрема, публікації в Scopus, Web of Science Core Collection. У здобувачів вищої освіти позитивні враження від професіоналізму викладачів за ОП «Екологія», що підтверджено в процесі зустрічей.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

К-ПНУ відбирає викладачів згідно з: Законом України "Про вищу освіту" та Внутрішнім порядком конкурсного відбору <http://surl.li/rfyfl>. Інформацію про конкурс для заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників публікують на сайті університету. Вимогами до кандидатів є відповідна освіта, науковий ступінь або звання, досвід роботи за фахом. Також під час відбору враховують відповідність профстандарту "Викладачі ЗВО", критерії Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, підвищення кваліфікації та стажування. Процедури конкурсного добору НПП у цілому є прозорими й дозволяють забезпечити необхідний рівень їх професіоналізму відповідно до академічної та/або професійної кваліфікації за ОК, що, у свою чергу, дає підстави для успішної реалізації ОП.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Згідно з положеннями К-ПНУ <http://surl.li/bhmck>, <http://surl.li/erzmx> роботодавці активно залучаються до освітнього процесу, надаючи поради щодо практичної підготовки та забезпечуючи бази для практик. Під час підготовки бакалаврів за ОП "Екологія", К-ПНУ активно співпрацює з рядом роботодавців, включаючи НПП "Подільські Товтри", КП "Міськтепловоденергія", СТОВ АФ "НЕФЕДІВСЬКЕ", НПП "Мале Полісся" та ЕНЦУМ. Факт проходження здобувачами практик на деяких із зазначених установ, а також регулярності надання роботодавцями відгуків щодо удосконалення ОП та реалізації освітнього процесу, підтверджено. Ці співпраці включають проведення практик, гостьових лекцій, екскурсій, науково-дослідних робіт та консультацій. Для професійної адаптації проводяться зустрічі, відкриті заняття та екскурсії з потенційними роботодавцями. Інформація про ці заходи доступна на сайті кафедри біології та екології <https://biolog.kpnu.edu.ua/robota-zi-steikkholderamy>. Здобувачі освіти позитивно сприймають залучення професіоналів-практиків до освітнього процесу, а роботодавці задоволені рівнем підготовки здобувачів вищої освіти та постійно запрошують їх на роботу.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

ЗВО залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі та/або представників роботодавців <http://surl.li/rgxgk>, <http://surl.li/lrnfp>, <http://surl.li/rgxhq> та ін. Під час експертизи було відмічено, що викладачі крім науково-педагогічного стажу, мають значний практичний досвід в екології та охороні довкілля. Наприклад, Л. Любінська працювала заступником директора з наукової роботи в Національному природному парку «Подільські Товтри», а Оксана Тютюнник - спеціалістом-екологом у відділі архітектури, містобудування, ЖКГ та з питань екології Кам'янець-Подільської РДА.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

За аналізом матеріалів справи, документів у відкритому доступі встановлено, що у ЗВО, відповідно до академічної свободи, НПП можуть самостійно вибирати місце та тематику стажування кожні 5 років. Вони підвищували кваліфікацію в різних установах, включаючи ХНУ, СДУ, ТНПУ ім. В. Гнатюка, Державну екологічну академію післядипломної освіти та управління, Університет природничих наук у Любліні та Венеціанський університет Ка'Фоскарі <http://surl.li/lrksq>. К-ПНУ також реалізує проєкт «Школа професійного розвитку викладачів К-ПНУ» та програми підвищення кваліфікації <http://surl.li/rgwyc>. ЗВО стимулює професійний розвиток через рейтингове оцінювання <http://surl.li/czhwm> та преміювання, включаючи премії за публікації в Scopus та Web of Science.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Кафедра біології та екології та природничо-економічний факультет К-ПНУ сприяють розвитку викладацької майстерності через моральні та матеріальні заохочення. Цей процес регламентується Колективним договором між адміністрацією і профспілковим комітетом. <http://surl.li/rfypz>. Додаткове преміювання науково-педагогічних та інших працівників К-ПНУ за особливі досягнення у навчальній, методичній і науковій роботі також враховується <http://surl.li/bkrig>. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ <http://surl.li/hwab>, відповідно до нової редакції, також сприяє підвищенню показників наукової, методичної та організаційної виховної діяльності. Науково-педагогічні працівники, які забезпечують цю освітню програму, такі як О. Любінський, Л. Любінська, відзначаються високими рейтинговими показниками <https://kpn.u.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/reitynh-21-22.pdf>. НПП, що залучені до освітнього процесу на ОП Екологія, підтверджують прозорість і дієвість механізму нарахування балів та преміювання за результатами рейтингу. Їхні досягнення відображені на дошці пошани, де занесені їхні імена разом з іншими викладачами.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

У ЗВО фінансові та матеріально-технічні ресурси є достатніми для реалізації визначених ОП цілей і програмних результатів навчання. Під час онлайн зустрічі було продемонстровано все необхідне обладнання для практичних, лабораторних робіт і виконання наукової роботи. На запит ЕГ надано відповідь щодо оновлення матеріально-технічної бази, в тому числі оновлення бібліотечного фонду. Під час зустрічі з НПП було зазначено, що збільшено кількість навчально-методичного забезпечення ОК, яке розміщено в Moodle. Бібліотека К-ПНУ імені Івана Огієнка має власний сайт <https://library.kpn.u.edu.ua/>, де міститься вся необхідна інформація. В своєму складі бібліотека містить 2 абонементи, 9 читальних залів та загальний фонд кількістю 1002854 примірників. Здобувачами освіти під час зустрічі було зазначено, що в бібліотеці є всі необхідні матеріали для підготовки до занять.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

ЗВО забезпечує безоплатний доступ до інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідної для навчання, наукової та викладацької діяльності. НПП мають можливість безкоштовного друкування власних посібників. Конференції в ЗВО є безкоштовними для здобувачів освіти та НПП. Також, є можливість безкоштовно отримання надання послуг психолога в університеті, для НПП та здобувачів освіти.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

У К-ПНУ діє ряд документів, що регламентують безпеку освітнього середовища, зокрема, Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу К-ПНУ (нова редакція) <http://surl.li/bheik>, Положення про порядок навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності працівників і здобувачів ВО К-ПНУ <http://surl.li/bheei>, Правила внутрішнього розпорядку К-ПНУ <http://surl.li/bdmeb>. На сайті закладу розміщено документи, які підтверджують безпеку освітнього середовища, а саме: акт огляду закладів освіти щодо підготовки до 2023/2024 навчального року та акти оцінки об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття, де зазначено, що укриття в університеті рекомендовані для використання як найпростіші укриття. Під час зустрічі зі здобувачами зазначено, що їм проводять всі необхідні інструктажі з охорони праці. Інтереси і потреби здобувачів освіти беруться до уваги під час прийняття рішень, які стосуються організації освітнього середовища, оскільки саме інтереси студентів є вирішальним чинником, це підтверджує студентоцентризм, який пропагує ЗВО.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

К-ПНУ забезпечує організаційну, освітню, консультативну, соціальну та інформаційну підтримку здобувачів освіти. Освітня підтримка забезпечується отриманням необхідних знань, умінь і навичок під час навчальних занять та на консультаціях. Представники студентського самоврядування, куратори, НПП, гарант ОП, завідуючі кафедри та адміністрація надає всю необхідну організаційну підтримку. Співпраця кураторів, адміністрації та представників студентського самоврядування забезпечує інформаційну підтримку. Оголошення та вся необхідна інформація розміщується на сайті університету <https://kpn.u.edu.ua/publicna-informatsiia/>, природничо-економічного факультету <https://pef.kpn.u.edu.ua/>, кафедри біології та екології <https://biolog.kpn.u.edu.ua/> та сайті студентського сенату

<https://ssg.kpnu.edu.ua/>. Консультативна підтримка забезпечується відділом профорієнтаційної роботи, до університетської підготовки та сприяння працевлаштуванню випускників університету <https://proforient.kpnu.edu.ua>, відділом міжнародних зв'язків <https://inter.kpnu.edu.ua/uk>, відділом наукової роботи <https://science.kpnu.edu.ua>, Лінгвістичного центру <https://lc.kpnu.edu.ua>, Центру інформаційних технологій <https://itcentre.kpnu.edu.ua>, та Навчально-методичним центром забезпечення якості освіти <https://nmz.kpnu.edu.ua>. В ЗВО діє соціально-психологічна служба <https://sps.kpnu.edu.ua>, яка забезпечує соціальну підтримку здобувачів. Зокрема, безкоштовно користуватися послугами психологічної допомоги соціально-психологічної служби мають можливість, також НПП. Під час зустрічі зі здобувачами освіти було зазначено, що в ЗВО вони отримують всю необхідну організаційну, освітню, консультативну, соціальну та інформаційну підтримку. В ЗВО регулярно проводять опитування, які стосуються рівня задоволеності здобувачів освіти механізмами підтримки <https://nmz.kpnu.edu.ua/pryrodnycho-ekonomichnyj>.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

В К-ПНУ діє ряд документів, що реалізують права на освіту з особливими освітніми потребами, зокрема: Положення про організацію інклюзивного навчання https://drive.google.com/file/d/1S_n8rUhGwen4huhZfWjQeJKGzc4LpiF5/view, Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших осіб з числа маломобільних груп населення в К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/10ogst3fOoicX41H31RHgf8InBMpaWtfd/view>, Стратегія розвитку К-ПНУ на 2020-2030 рр. <https://drive.google.com/file/d/1Wnu9Sjyibwlgd8JDcM2XuTVgPcksKbC4/view>, Правила прийому до К-ПНУ <https://vstup.kpnu.edu.ua/pravya-pryjomu> та Положення про організацію освітнього процесу в К-ПНУ (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLrbcQA86/view>. Особи, які мають особливі освітні потреби мають можливість отримувати освіту за індивідуальним графіком навчання https://drive.google.com/file/d/13pQ_ysjppBqfVcw4nptghvvo8ITYR2bo/view. В ЗВО навчальні корпуси та гуртожитки облаштовано пандусами. Осіб з порушенням рухового апарату в гуртожитках для забезпечення зручності проживання розміщують на першому поверсі. Здобувачів з особливими освітніми потребами за даною ОП немає. Умов для здобувачів, які мають дітей наразі не створено.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В К-ПНУ існує чітка та зрозуміла політика процедури вирішення конфліктних ситуацій. На сайті ЗВО є сторінка «Запобігання корупції в КПНУ», де міститься вся необхідна інформація <https://kpnu.edu.ua/universitytet/zapobihannia-koruptsii-v-kpnu/>. З питань академічної доброчесності функціонує комісія <https://integrity.kpnu.edu.ua/normatyvna-baza/komakadem>. Діє ряд документів, що регламентує політику та процедури вирішення конфліктних ситуацій, а саме: Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/1x9fQX5YFxfZITVLbx69aGGQrHuFXVVPc/view>, Статут К-ПНУ (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1mSgolphxhjS9dAP9pippTiBvdTLCVr5H/view>; Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в К-ПНУ (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHpAnrAmFADtNQWYUUhJny-R/view>, Антикорупційна програма К-ПНУ на 2023–2025 рр. https://drive.google.com/file/d/1w2KzW6tUHDT7HezvifmlUzEW9F6_VnGG/view, Кодекс академічної доброчесності К-ПНУ (нова редакція) https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view. У разі потреби здобувачі мають можливість звернутися до представників студентського самоврядування, профспілкової організації студентів, аспірантів та докторантів К-ПНУ. В ЗВО діє телефон довіри та скринька довіри <https://kpnu.edu.ua/telefon-doviry>. На онлайн зустрічах було зазначено, що конфліктних ситуацій на цій ОП не виникало. Здобувачі освіти ознайомлені з процедурою вирішення конфліктних ситуацій.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У К-ПНУ розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОП здійснюється відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1fJt5mTcwrKgEpV8cjHYUM7Gal6MikA4o/view> та Положення про освітні програми в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1apkc4bdu4wTDTUftQAsNdFAExigGLi6d/view>. Перегляд ОП проводиться щорічно. Під час перегляду та оновленні ОП враховуються пропозиції роботодавців, випускників ОП, здобувачів, НПП, пропозиції гаранта ОП. Також, враховуються результати анкетувань. Під час онлайн зустрічі з керівництвом ЗВО було зазначено,

що є бажання зменшити кількість анкетувань, в зв'язку з незадоволеністю здобувачів щодо великої кількості опитувань, однак під час зустрічі зі здобувачами було з'ясовано, що їх повністю влаштовує такий обсяг анкетувань. В К-ПНУ моніторинг відбувається щорічно, підтвердженням чого є звіти про результати моніторингу <https://nmz.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/opp-ekolohiia-bakalavr.pdf>, <https://drive.google.com/file/d/1XOm9dUzmoQPpNHOWMsXqbVLVeTEYSubl/view>, <https://drive.google.com/file/d/14QDinVITEMCoCzhGJv4KL-xIEXW58jVh/view>, https://drive.google.com/file/d/1Hr7T6xzQpym5VIJ1G8Aou-4_h5MRMBol/view, <https://drive.google.com/drive/u/o/folders/1AVl8ahVpGc4RnEJqCqRM1ImToihqVw-h>.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

ЗВО практикується отримання постійного зворотного зв'язку від здобувачів вищої освіти через періодичні опитування здобувачів. На офіційному веб-сайті розміщені анкети для опитувань <https://monitoring.kpnu.edu.ua/anketuvannia/>. Розробка анкет відбувається відповідно до Положенням про опитування здобувачів вищої освіти щодо якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в К-ПНУ <https://bitly.ws/3drLq>. Отримані пропозиції від здобувачів обговорюють на засіданнях кафедри, підтвердження чого є витяги з протоколів №17 від 12 листопада 2021 року, №14 від 10 листопада 2022 року. Під час онлайн зустрічі було з'ясовано, що за пропозицією С. Островської більше уваги приділяти екологічним наслідкам війни <http://surl.li/qkdgg> було введено нову вибірку ОК «Військова діяльність та довкілля», підтвердженням чого є витяг з протоколу №8 від 9 листопада 2023 року. Здобувачкою К. Пехтеревою запропоновано залучити роботодавців до проведення занять, про що свідчить документ про надані пропозиції до ОП <https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/21-steikkhol.-eko-bak-2021.pdf>, однак на засіданні кафедри №4 від 23 лютого 2021 року, були розглянуті всі пропозиції окрім наданої здобувачкою освіти. Робота ради студентського самоврядування регламентується положенням про студентське самоврядування К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/1dWItC3uNoZ8-tBpNWTfiUeOai95DpG1B/view>, однак під час зустрічі з представниками студентського самоврядування було відмічено, що не всі представники ознайомлені з цим положенням. Також, відмічено, що положення датується 2018 роком. Участь студентського самоврядування в процесах обговорення ОП полягає в залученні до обговорення ОП на розширених засіданнях кафедри біології та екології та вченої ради природничо-економічного факультету. Під час зустрічі з представниками студентського самоврядування було зазначено, що пропозицій стосовно змін в ОП вони не надавали.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

У ЗВО взаємодія з роботодавцями має реальний і системний характер стосовно ОП, підтвердженням чого є залученість роботодавців до Ради роботодавців К-ПНУ <https://proforient.kpnu.edu.ua/sklad-rady-robotodavtsiv/>. Також, підписано ряд договорів про співпрацю <https://biolog.kpnu.edu.ua/uhody-pro-spivpratsiu/>. Роботодавці беруть участь в круглих столах та онлайн конференціях <https://biolog.kpnu.edu.ua/roboata-zi-steikkholderamy/> надають пропозиції до проекту ОП <https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/24-steikkhol.-eko-bak-2024-1.pdf>, <https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/23-steikkhol.-eko-bak-2023.pdf>, <https://biolog.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/21-steikkhol.-eko-bak-2021.pdf>. та залучаються до засідань кафедри на яких відбувається перегляд ОП, що підтверджують витяги з протоколів засідань кафедри.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

В К-ПНУ існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників даної ОП. Підтвердженням чого є наявність відділу профорієнтаційної роботи, до університетської підготовки та сприяння працевлаштуванню випускників університету (<https://proforient.kpnu.edu.ua/>). Також, відділ узагальнює інформацію щодо кар'єрного шляху, траєкторій працевлаштування випускників, інформує про вакантні місця роботи за спеціальністю та співпрацює з потенційними роботодавцями, що забезпечує оперативне заповнення вакансій. Під час зустрічі зі здобувачами освіти, було зазначено, що вони знають про функціонування такого відділу та планують скористатися в майбутньому його послугами щодо працевлаштування, після закінчення навчання.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

В ЗВО система забезпечення якості вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми. Під час здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти було виявлено недоліки: необхідність постійної модернізації методів викладання навчальних дисциплін за ОП, зменшена кількість авторських навчально-методичних розробок, посібників викладачів, що забезпечують ОП в друкованому та електронному вигляді та відповідно недостатнє наповнення навчально-методичними матеріалами змісту окремих ОК у системі MOODLE. Під час проведення акредитаційної експертизи було з'ясовано, що для виправлення цих недопрацювань у поточному навчальному році методичне забезпечення ОК поповнено авторськими розробками, поступово оновлено та доповнено навчально-методичне забезпечення ОК в MOODLE конспектами або тезами лекцій, планами практичних занять, навчально-методичною літературою, завданнями для самостійної, модульної контрольної роботи тощо, запроваджені інтерактивні, проектні методи навчання та проблемне навчання.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗВО беруться до уваги під час перегляду освітньої програми. Підтвердження чого є: – оновлені робочі програми усіх нормативних дисциплін згідно рекомендацій ЕГ, ГЕР та вимог МОН; – збільшена публікаційна активність викладачів, у тому числі - у міжнародних виданнях, проходження НПП підвищення кваліфікацій; – оновлене положення щодо будь-яких проявів сексуальних домагань, утисків, гендерної нерівності та дискримінації, <https://drive.google.com/file/d/1x9fQX5YFxfZITVlBx69aGGQrHuFXVVPc/view>, однак не вказано, що положення стосується саме цих видів конфліктних ситуацій; – забезпечення низкою дисциплін унікальності та регіонального аспекту ОП: «Гідрологія», «Моніторинг довкілля», «Техноекологія», «Екологічна безпека», «Заповідна справа», «Екологічна генетика», «Агроекоекологія», «Виробнича практика із заповідної справи» і відображено через додаткові спеціальні компетентності (СК 14, 15) та програмні результати навчання (ПРН 26, 27, 28); – підсилений взаємозв'язок освітніх компонентів та заявлених цілей і програмних результатів у ОП, а саме: SK04 забезпечується дисципліною «Природоохоронне законодавство та екологічне право» у змісті якої аналізується сучасне міжнародне та українське природоохоронне законодавство; SK03 забезпечується дисциплінами «Соціально-правові студії», «Інформатика і системологія» та «Математичні методи та моделювання в екології»; SK02 забезпечується дисципліною «Геологія з основами геоморфології та ґрунтознавства», – здійснений розподіл вибірковок дисциплін на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та сформовано Каталог навчальних дисциплін вільного вибору студентів 2023-2024 н.р. та 2024-2025 н.р. для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти <https://kpnpu.edu.ua/vybirkovi-navchalni-dystsyplyny/>; – регулярна публікація на сайті ЗВО інформації щодо політики і системної процедури дотримання академічної доброчесності <https://integrity.kpnpu.edu.ua/>; – оновлення інформації на сайті кафедри стосовно кар'єрного шляху випускників ОП https://biolog.kpnpu.edu.ua/?page_id=4038; – забезпечення оновлення інформації з публічним опублікуванням, щодо публікаційної активності викладачів, матеріали для практичної підготовки, баз практик, а також інформація щодо змін у розкладі; – публікація у відкритому доступі інформації яка стосується обговорення ОП, освітніх компонентів, методів і технологій в освітньому процесі; – розміщений каталог навчальних дисциплін вільного вибору студентів на платформі Moodle; – уведене опитування здобувачів вищої освіти через «Анкету виявлення будь-яких проявів булінгу, сексуальних домагань, утисків, гендерної нерівності, дискримінації та конфліктних ситуацій в К-ПНУ» <http://surl.li/guggp>.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

В ЗВО розподіл повноважень та їх взаємодія під час здійснення процесів забезпечення якості ОП відбувається згідно «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ» (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1fJt5mTcwrKgEpV8cjHYUM7GaI6MikA4o/view>). За здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості відповідає навчально-методичний центр забезпечення якості освіти, до складу якого входять навчальний відділ, навчально-методичний відділ, заочний відділ, відділ моніторингу якості підготовки фахівців і підвищення їх кваліфікації, до університетської підготовки та сприяння працевлаштуванню випускників університет, відділ профорієнтаційної роботи. В процедурах внутрішнього забезпечення якості даної ОП, беруть участь члени кафедри біології та екології, гарант ОП, завідувач кафедри, НПП кафедр. Позитивною практикою є залученість НПП інших закладів вищої освіти та наукових установ. Зауваження та пропозиції стосовно ОП обговорюються на засіданнях кафедри, що підтверджують витяги з протоколів. Для аналізу ОП здійснюють моніторинг якості навчання здобувачів освіти, інформаційного, матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ЗВО визначені чіткі та зрозумілі процедури та правила, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, що регламентуються: Статутом К-ПНУ (нова редакція) https://kpnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/statut-_10_06_2019.pdf, Колективним договором між адміністрацією та профспілковим комітетом працівників К-ПНУ на 2024-2026 рр. https://drive.google.com/file/d/1O8_FCOsN2lWO5CNdaKW87bWIpN9uBqx/view, Правилами внутрішнього розпорядку К-ПНУ <https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcGoCmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view>, Положенням про організацію освітнього процесу в К-ПНУ (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTcaLtRbcQA86/view>, Положенням про дотримання академічної доброчесності (нова редакція) <https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHrAnrAmFADtNQWYUjny-R/view>. Усі документи є доступними на сайті у розділі «Публічна інформація» <https://kpnpu.edu.ua/publicna-informatsiia/>, однак у розділі «Положення» <https://kpnpu.edu.ua/universytet/polozhennia/>, не опубліковані всі положення, які є діючими в ЗВО. Під час зустрічі зі здобувачами освіти, НПП, роботодавцями та випускниками, було зазначено, що сайт для них є зручним у користуванні.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

К-ПНУ оприлюднює для громадського обговорення проєкти ОП та зміни до них на офіційному веб сайті кафедри біології та екології <https://biolog.kpnu.edu.ua/obhovorennia-op-2/>. Для можливості подання пропозицій та зауважень стейкхолдерам, щодо змісту та структури ОПП на сторінці кафедри створено гугл-форму «Пропозиції до ОПП» https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScZzo9_8H8X5FkMHMsYpwoQSlIrYEXPiJ8sXbbusD5N16ksMg/formrestricte d, однак заповнити її можуть «лише користувачі з організації, до якої належить її власник», що може створювати складнощі для заповнення форми роботодавцями та випускниками. Також, є можливість отримання зауважень та пропозицій стейкхолдерів на офіційну електронну адресу університету, електронну адресу природничо-економічного факультету <http://pef.kpnu.edu.ua/> та електронну адресу кафедри біології та екології <https://biolog.kpnu.edu.ua/>.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Проаналізувавши офіційний сайт закладу, наявність там документів, що стосуються ОП, що акредитується, відмічаємо, що заклад оприлюднює на своєму веб-сайті точну і достовірну інформацію про ОП “Екологія” своєчасно. Всі зацікавлені сторони мають можливість отримати необхідну інформацію для ознайомлення та, в тому числі, подання зауважень. Інформація про ОП “Екологія” опублікована на офіційному сайті Університету. Рекомендовано опублікувати робочі програми чи анотації навчальних компонентів у розрізі інформації, доступної на офіційному сайті Університету з розділу “Абітурієнту” для збільшення обсягу інформації, доступної для потенційних вступників, щоб вони могли зробити обміркований вибір стосовно вступу на ОП “Екологія”, а також для роботодавців, щоб ознайомитися з метою і змістом підготовки здобувачів за цією ОП. На сайті кафедри біології та екології розміщена інформація про ОК, які включені до ОП <https://biolog.kpnu.edu.ua/navchalni-dystsypliny/>.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад’юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад’юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад’юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад’юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад’юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Для висвітлення зауважень, побажань, відгуків, пропозицій і рецензій на ОП “Екологія” у відкритому доступі зі сторінки сайту кафедри біології та екології їх забрати і об'єднати в окремий документ для кращої реалізації. 2. Особливістю ОП є її направленість на вирішення екологічних проблем регіону, зокрема пов'язаних із розвитком заповідної справи. У цілях ОП така особливість не виражена. Тому рекомендується подати цю особливість у цілях ОП “Екологія” на 2024 н.р.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Під час аналізу ОПП “Екологія” неможливо встановити логіку посеместрового розміщення ОК без аналізу пререквізитів цих дисциплін, вказаних у робочих навчальних програмах. Тому рекомендується у проєкті ОП 2024 забезпечити чітку відповідність між пре- і постреквізитами вивчення цього ОК і його місцем у логічній структурі підготовки. 2. Варто звернути увагу на невідповідність ПРН, які набувають здобувачі вищої освіти, тим видам економічної діяльності (назвам професійних робіт), до роботи за якими підготовлений бакалавр, і які зазначені в ОП, зокрема: інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду та інженер з техногенно-екологічної безпеки. За даними сайту (<https://jobs.ua/dkhp/articles-3059>, <https://jobs.ua/dkhp/articles-3042>) ці первинні посади є затребуваними в галузі цивільної безпеки, проте даною ОП не передбачено ЗК, СК та ПРН, а також відповідної практичної підготовки для забезпечення цього виду економічної діяльності випускника - фахівця у галузі цивільної безпеки. 3. За результатами аналізу змісту і форми наданих документів щодо проходження практик встановлено відсутність відображення результатів захисту звітів на титульних аркушах, проте в щоденниках уся необхідна інформація присутня. 4. Питання фактичного навантаження здобувачів є одним з ключових у процесах аналізу ефективності організації навчального процесу, тому рекомендується включити чіткі і зрозумілі питання з адекватності навантаження та достатності обсягів аудиторної та самостійної роботи за ОК в систему опитування здобувачів К-ПНУ. Адже недостатнім є рівень зворотного зв'язку в процесах контролю за рівнем фактичного навантаження здобувачів - відсутня ланка урахування думки студентів саме з цього питання.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Рекомендується всім викладачам, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія” прописати в Робочих програмах можливість зарахування результатів отриманих у неформальній освіті. 2. Рекомендується активізувати роботу щодо обміну студентами, запровадити на практиці визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО або на інших ОП. 3. З огляду на перелік обов'язкових ОК, що вивчаються на першому році навчання особами, які вступають на повний термін навчання (3 роки 10 місяців) - Вступ до спеціальності, Хімія, Основи екології та неоекологія, Метеорологія та кліматологія, Ландшафтна екологія та ГІС, Фізика та ін., не повною мірою відображаються переліком питань, охоплених Програмою вступного екзамену з біології. Відповідно сформовано рекомендацію - урахувати особливість ОП під час формування Програми вступного іспиту прийому 2024 року.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Всім НПП, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти необхідно оновити силабуси, ця процедура має здійснюватися один раз перед початком кожного навчального року. Адже в деяких НПП в силабусі ще стоїть кафедра біології та методики її викладання, однак випускна кафедра, яка забезпечує реалізацію ОП називається біології та екології. 2. З метою підвищення інформативності робочих навчальних програм (силабусів) рекомендовано розмішувати на титульних сторінках зазначених документів QR-коди, які міститимуть ановану інформацію щодо особливостей курсу та контактну інформацію. 3. Рекомендується підвищити публікаційну активність НПП кафедри у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science. 4. Сприяти подальшій інтернаціоналізації ОП через залучення іноземних фахівців та лекторів до викладання, проведення круглих столів, конференцій тощо.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Недостатнє використання комп'ютерних технологій і спеціалізованих програм для проведення контрольних заходів. Рекомендується розглянути можливість використання електронних сервісів для оцінювання рівня знань здобувачів ВО. 2. Рекомендується залучати здобувачів ЗВО до організації та проведення неформальних заходів (квестів, конкурсів) для поширення інформації та популяризації принципів академічної доброчесності серед здобувачів ВО, а також розширити можливість отримання здобувачами вищої освіти неформальної та інформальної освіти.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Рекомендується посилити академічну мобільність НПП, сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків та експертів галузі до проведення аудиторних занять на постійній основі. 2. Рекомендується гаранту ОП і завідувачці

кафедри враховувати при плануванні навантаження наявність відповідних професійних активностей НПП, які забезпечують реалізацію ОП "Екологія". 3. Завідувачу кафедри біологія та екологія і гаранту ОП "Екологія" необхідно надати певні рекомендації щодо покращення ОП. Рекомендується розширити форми залучення представників роботодавців безпосередньо до освітнього процесу та розробити програму менторства для молодих НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. В університеті створена і функціонує система щодо політики і процедур запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій, однак аналіз анкетування здобувачів показав, що значна їх частина слабо розуміють інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Рекомендовано покращити способи і шляхи інформування студентів щодо політик і процедур вирішення конфліктних ситуацій. 2. Рекомендується ЗВО посилити інформування здобувачів ВО щодо можливостей академічної мобільності. 3. Слабкою стороною в рамках підкритерію 7.5 є відсутність умов для здобувачів освіти, які мають дітей. Рекомендуємо в рамках вимог підкритерію 7.5 створити умови для осіб, які мають дітей та пройти курси підвищення кваліфікації НПП, які стосуються особливостей інклюзивної освіти. В рамках підкритерію 7.6, для зручності розуміння учасниками освітнього процесу та зацікавлених сторін вмісту документа рекомендується оновити Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у К-ПНУ, з обов'язковим вказанням видів конфліктних ситуацій у назві положення, а саме: "пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо".

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Слабкою стороною ОП "Екологія" є низька взаємодія з випускниками, адже головним чином вона здійснюється через особисті контакти та соціальні мережі. Рекомендується створити базу випускників ОП "Екологія" з можливістю прослідкування їхнього кар'єрного шляху. В розрізі вимог критерію 8 сформовано такі рекомендації: робочим групам з перегляду й удосконалення ОП доцільно проводити установчі засідання на початку кожного календарного року з метою визначення необхідності і вагомих підстав для перегляду ОП наступного навчального року; формалізувати питання взаємодії з випускниками шляхом створення відповідного розділу на сайті кафедри з можливістю зворотного зв'язку; визначити структуру внутрішньої системи забезпечення якості та встановити рівні відповідальності і повноваження; систематизувати результати проходження акредитаційних експертиз. Недоліком в рамках підкритерію 8.2 є неповне взяття до уваги пропозиції здобувачів, а саме - неврахування пропозиції здобувачки освіти, під час засідання кафедри стосовно перегляду ОП. Також, в рамках підкритерію 8.2 рекомендуємо посилити залученість ради студентського самоврядування при перегляді та моніторингу ОП, а саме забезпечити внесення пропозицій та рекомендацій від представників ради студентського самоврядування при формуванні ОП та оновити положення про студентське самоврядування К-ПНУ. В рамках підкритерію 8.6 рекомендується створити таблицю, яка буде опублікована на офіційному веб-сайті стосовно реагування на рекомендації на зауваження, які надані під час проведення акредитаційних експертиз.

Критерій 9. Прозорість та публічність

На сайті університету відсутня узагальнена інформація щодо пропозицій і рекомендацій усіх стейкгольдерів (лише рецензії), а також відсутня розширена інформація про освітні компоненти. Тому рекомендується впровадити систему регулярного оновлення інформації на офіційному веб-сайті університету щодо пропозицій та рекомендацій всіх стейкгольдерів з удосконалення ОП "Екологія" та результати їх урахування, а також забезпечити доступ до інформації про освітні компоненти у розділі "Абітурієнту". Слабкою стороною у рамках під критерію 9.1 є те, що в розділі «Положення» на офіційному-веб сайті університету, не опубліковані всі положення, які є діючими в ЗВО. Недоліком в рамках підкритерію 9.2 є обмеження можливостей заповнення гугл-форми «Пропозиції до ОПП». Рекомендується оновити сторінку на офіційному веб-сайті додавши всі положення, які є діючими в ЗВО до початку 2024-2025 навчального року та розширити можливості заповнення гугл-форми «Пропозиції до ОПП», до кінця 2023-2024 навчального року.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ГОЛУБ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ